יום ד', ט"ו באב תשס"ו (09 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

חמשה עשר באב מאי היא?

אמר רב יהודה אמר שמואל: יום ש**הותרו שבטים לבוא** זה בזה... אמר רב יוסף אמר רב נחמן: יום שהותר **שבט בנימין לבוא** בקהל... אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: יום ש**כלו** בו **מתי מדבר**... עולא אמר: יום ש**ביטל הושע בן אלה פרוסדיות** שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל, ואמר: לאיזה שירצו יעלו. רב מתנה אמר: יום ש**נתנו הרוגי ביתר לקבורה**... רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: יום ש**פסקו מלכרות עצים** למערכה, דתניא: רבי אליעזר הגדול אומר: מחמשה עשר באב ואילך תשש כוחה של חמה... אמר רב מנשיא: וקרו ליה '**יום תבר מגל**'. [תענית ל:].

המשנה קובעת כי "לא היו ימים טובים לישראל כ**חמשה עשר באב** וכ**יום הכפורים**, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין" [תענית ד', ח]. ברם, בעוד שהסיבה להיותו של יום הכיפורים יום טוב בשל היותו יום סליחה וכפרה מופיעה מפורשות בתורה, חג ט"ו באב אינו מופיע מפורשות במקרא, וששת האפשרויות השונות המוצעות בגמרא, מעידות כי מקורו ומהותו של היום קדומים, מופלאים ומצריכים בירור מעמיק.

אם ננסה למצוא מכנה משותף לששת האפשרויות המופיעות בגמרא, נראה ש**ניתן למצוא בדבריו של רב מנשיא את המפתח** להבנת מהותו של היום. יש לראות את עדותו כי יום ט"ו באב נקרא '**יום תבר מגל**' [= 'יום שבירת המגל'], לא רק בהקשר הטכני שביום זה נשברה פעולת המגל של כריתת העצים למערכה של בית המקדש, אלא בהקשר הכללי יותר - לפיו יום זה הינו **היום שבו מתחיל הכוח המיוצג על ידי ה'מגל' להישבר ולהתמעט**.

נוכל להבין מה מסמל ה'מגל' אם נבחן את התקופה המקבילה לתקופת אב במעגל השנה – תקופת כסלו. בברייתא המבארת את הסיבה לחגי הגויים דווקא בשיא החורף, שנינו: "תנו רבנן: לפי שראה אדם הראשון יום שמתמעט והולך, אמר: אוי לי, שמא בשביל ששרחתי עולם חשוך בעדי וחוזר לתוהו ובוהו, וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים, עמד וישב 8 ימים בתענית ובתפילה; כיון שראה תקופת טבת וראה יום שמאריך והולך, אמר: מנהגו של עולם הוא. הלך ועשה 8 ימים טובים. לשנה האחרת עשאן לאלו ולאלו ימים טובים. הוא קבעם לשם שמים, והם קבעום לשם עבודת כוכבים." [ע"ז ח.]

לאחר ציטוט ברייתא זו, קבעה הגמרא כי הברייתא מתאימה רק לדעה לפיה העולם נברא בתשרי, ולפיכך נבהל האדם הראשון מהתקצרותו של היום. אך לפי הדעה שהעולם נברא בניסן – שאלה הגמרא מדוע נבהל אדם הראשון, הרי כבר ראה שהיום מתארך ואחר-כך מתקצר, והיה צריך להבין כי זהו טבעו של העולם. הגמרא שם תירצה בדוחק שאמנם אדם הראשון כבר ראה תהליכים של השתנות היממה, אך עדיין לא חווה יום כל-כך קצר. **בהמשך לקו המחשבה** המופיע בגמרא, ניתן להציע תרוץ אחר...

[בע"ה, השלמת המאמר בדף של מחר, יום ה']

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **<u>רביעי</u>**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל